

ITÄ-SAKSAN RUSKOHIILIALUE

Tuija Mikkonen

Ruskohiili oli DDR:n ainoa kansallinen energi-
anlähde kylmän sodan aikana, joten siihen pa-
nostettiin voimakkaasti. Saksojen yhdistymisen
jälkeen louhokset ja kaivokset eivät enää pysy-
tyneet kilpailemaan energiamarkkinoilla ja valta-
osa niistä suljettiin.

Avolouhokset muuttivat aikoinaan dramaati-
sesti maisemaa Brandenburgin ja Saksin
alueilla. Nyt niistä syntyy 14000 hehtaari-
n suuruinen 30 järveä käsittävä Lausitzin
järvi-alue, kun louhosaltaat täyttyvät pikku
hiljaa vedellä. Maisema tulee jälleen muu-
tumaan rajusti. Miten näihin kulttuurimai-
seman mittaviin muutoksiin tulisi suhtautua
kulttuuriperinnön kannalta? Kaivosmuseon

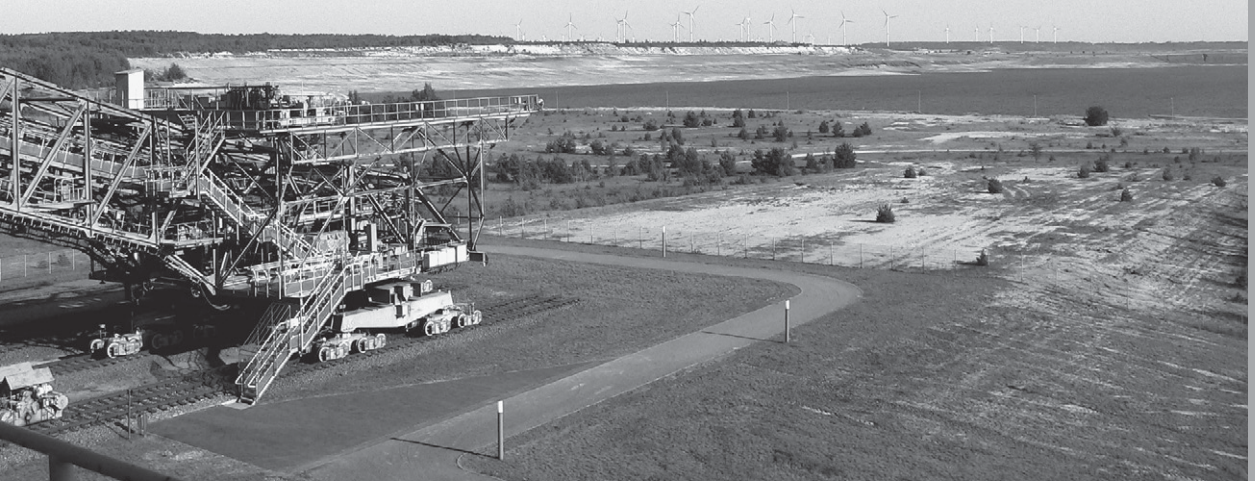
edustaja Rainer Slotta korosti konferenssin
avajaispuheessa sosiaalisten merkitysten tär-
keyttä teollisuusperintökohteissa, joiden es-
teettinen arvo saattaa olla vähäinen. Teolli-
suuskohteilla onkin usein vahva symbolinen
merkitys alueen asukkaille.

IBA-LABORATORIOT

Konferenssin pääteemat – ekologia ja ta-
lous – konkretisoituivat vuosina 2000–2010
toteutettavien uudelleenkäyttöhankkeiden
kautta. IBA (Internationale Bauausstellung,
www.iba-see.de) Fürst-Pückler-Land – New
Perspectives for Post-Mining Landscapes in
Germany -niminen kattoteema on hakenut
erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja alueen teolli-
suuden jälkien vaalimiseen ja uudelleenkäyt-
töön yhteensä 25 erillisessä hankkeessa.

Kyse ei ole nimensä mukaisesti var-
sinaisesta näyttelystä, vaan avoimesta la-
boratoriosta ja prosessista, johon alueen
asukkaat aktiivisesti osallistuvat saksalaisten

Lausitzin alueen ruskohiilivolouhokset täyt-
tyvät hiljalleen vedellä. Eiffel-tornia reippaasti
mittavampi, 501 metriä pitkä teräsrakenteinen
maansiirtolaite F60 vuodelta 1991 on siirretty
avolouhoksen reunamalle nähtävyysskäyttöön.
Taustalla tuulivoimaloita, jotka ovat korvan-
neet ruskohiilen energianlähteenä. Kuva: Tuija
Mikkonen.

Louhosaltaiden reunoille on IBA-kohteissa pystytetty aurinkotuoleja osoittamaan tulevaa rannan paikkaa.
Kuva: Tuija Mikkonen.

ja kansainvälisten asiantuntijoiden ohella. Hankkeilla pyritään luomaan asukkaiden keskuudessa positiivisia tunteita alueen teollisuusperintöä kohtaan. Kohteista on muodostettu myös muiden eurooppalaisten mallien mukaan Lausitzin teollisuuskulttuurireitti, jota seuraamalla voi tutustua IBA-kohteisiin.

Rantatuoleissa istuen saavat vierailijat kuvitella, millainen lomaranta louhosalueesta syntyy. Alueen teollinen historia tuntui kuitenkin jääneen kuriositeetiksi ja ihmisten vuosikymmenten aikainen raskas työ on ikään kuin vaipunut kaivosaltaiden pohjaan veden peittoon. Rakennemuutoksessa kaivostyöläisistä tulee veneilijöitä.

ITÄISEN SAKSAN TEOLLISUUSMENNEISYYS

Saksojen yhdistymisestä alkanut taloudellinen ja yhteiskunnallinen muutosvaihe jatkuu yhä. Itäisen Saksan liittovaltiot kärsivät muuttotappiosta, työttömyysluvut kipuavat jopa 30 prosenttiin, teollisuuden volyymi on rajussa laskussa ja ympäristöongelmat

rasittavat liittovaltioiden budjetteja. Tässä tilanteessa pyritään alueen elinvoimaisuutta lisäämään uusilla lähestymistavoilla.

Konferenssivieraat saivat tutustua DDR:n aikana tekstiili- ja konepajateollisuuden veturina toimineen Chemnitzin (Karl-Marx-Stadt) kaupungin kehityshankkeisiin. Chemnitzin elinvoimaisuus on vaakalaudalla ja viranomaisilla on täysi työ asukkaiden säilyttämisessä ja uusien houkuttelemisessa. Keskustan asuinkerrostaloja on tyhjiään, lukuisia jopa suojeltuja teollisuusrakennuksia on purettu, ja Hans Poelzigin 1926 suunnittelema upea Göritz AG:n tekstiilitehdas monien muiden ohella on rapistumassa.

Joitakin teollisuusrakennuksia on kuitenkin pelastettu purkutuomiolta. Entiseen Escher AG:n konepajan valimoon (1907) on perustettu teollisuusmuseo (www.saechsisches-industriemuseum.de), jonka näyttelyosastoilta löytyy lukuisia DDR:n aikaisia teollisuuslaitteita täydessä toiminnassa, mutta myös paljon arkisia tuotteita, jopa Pikku-Kakkosen taannoisista animaatiofilmeistä tuttu nukkumatti.